

**FERIȚI-VĂ SĂ AVEȚI DREPTATE PEA REPEDE,
PREA DEVREME - CA SĂ AVEȚI LA CE VISA.
NICHITA STĂNESCU**

PUBLICAȚIE LUNARĂ DE CULTURĂ,
APARE LA TÂRGU-MUREȘ, SUB EGIDA ONORIFICĂ
A FILIALEI LOCALE
A UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA
EDITOR: PFA GIURGEA ADRIAN-ARMAND - EDITURA LITART

ISSN: 2067 - 5240
SE DISTRIBUIE GRATUIT
APRILIE 2016 | ANUL VII | NR. 4 (73)

ARIADNAE XX

Artele textile - „făcute să dureze”

La cea de-a XX-a ediție, salonul de artă textilă Ariadnae statuează, la Târgu-Mureș cel puțin, poziția valoric ridicată a semnului născut din folosirea și compunerea materialului textil.

PAG. 11

Taxi - *Despre smerenie*

Călin CRĂCIUN

TEXTUL ESTE CEL CARE REUȘEȘTE SĂ DEA SUBSTANȚĂ ATÂT SONORULUI, CÂT ȘI VIZUALULUI, SĂ CATALIZEZE ÎNCĂRCAREA CU SENS CA ÎNTR-UN PROCES DE ÎMBOGĂȚIRE CE DĂ URANIULUI FORȚĂ EXPLOZIVĂ MAXIMĂ.

PAG. 4

Un damnat postmodern: Cristian Popescu

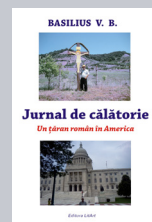
Julian BOLDEA

POEMELE LUI CRISTIAN POPESCU, EXPONENT EXEMPLAR ȘI TRAGIC AL GENERAȚIEI NOUĂZECI, RECONSTITUIE, ÎN GRILĂ IMAGINATIV-IRONICĂ ȘI SARCASTICĂ, O ATMOSFERĂ PRECISĂ, EXISTENȚE ANODINE, RE-DUSE LA BUFONERIE ȘI DRAMATISM...

PAG. 3

Note despre... Un țaran român în America

PAG. 2

Proză scurtă de Petru ISTRATE

PAG. 8, 9, 10

Eugeniu NISTOR

Militant politic pașoptist, profesor de filosofie și drept la Blaj și, apoi, la Universitatea din Iași. Simion Bărnuțiu a fost un reprezentant de seamă al kantianismului în gândirea românească. Istoriografii filosofiei îl consideră un raționalist al epocii moderne, alături de întreaga pleiadă a intelectualilor români revoluționari și reformiști, interesați și marcați de problemele sociale ale veacului, precum: Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, August Treboniu Laurian, C. A. Rosetti, George Barițiu, Dumitru Brătianu, Ion C. Brătianu, Timotei Cipariu, Ion Zalomit, Alexandru Hașdeu, Bolyai János, Stephan Ludwig Roth ș.a., aproape toți implicați în izbucnirea și/sau desfășurarea revoluțiilor de la 1848, în cele trei țări române.

Spirit enciclopedic, Simion Bărnuțiu a abordat în scrierile

FILOSOFIA DIN TRANSILVANIA

PRO SAU CONTRA ȘCOLII BĂRNUȚIU!

sale aproape întregul evantai al disciplinelor filosofice, adică: metafizica, logica, estetica, pedagogia, psihologia, etica, istoria filosofiei și filosofia dreptului. A publicat extrem de puțin în timpul vieții. Printre cele mai cunoscute cărți ale lui fiind și *O tocmeală de rușine și o lege nedreaptă* (1842); altele, nu mai puțin interesante, rămase în manuscris, fiind editate postum: *Dreptul public al românilor* (1867), *Dreptul natural privat* (1868), *Dreptul natural public* (1870), *Pedagogia* (1870), *Psihologia empirică și logica* (1871); unele, ca *Estetica*, mult mai târziu (în 1972), sau chiar în ultimii ani; iar alte manuscrise bărnuteiene urmează a fi îngrijite pentru tipar și redactate în viitor publicului-cititor. Așa a ajuns la noi *Filosofia după W. T. Krug*, în îngrijirea unui colectiv de cercetători din orașul de pe Someș (I. Chindriș – coord., I. Isac, E. Cucerzan, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2004) și *Istoria filosofiei* (I. Chindriș – coord., I. Isac, G. Matei, M. T. Racovițan, Ed. România Press, București, vol. I – 2000, vol. II – 2002). După cum și aici, pe aceste file, se înregistrează tot o astfel de „întâmplare” fericită, cu prezenta lucrare – *Știința dreptului!*

Fiul cantorului din Bocșa Ro-

mână își întemeiează ideile juridice pe dreptul natural, considerând că dreptul românilor este dreptul roman, iar terminologia utilizată în cărțile lui abundă, într-adevăr, de latinisme – ceea ce a atras asupra sa critica dură a lui Maiorescu, în studiul *Contra Școlii Bărnuțiu* (1868) și, apoi, a discipolilor acestuia. Faptul în sine este cu atât mai dureros, cu cât gânditorul nu-și mai putea apăra opera, fiind trecut la cele veșnice încă din 1863. Dar marginalizarea operei bărnuteiene, prin osârdua lui Maiorescu, nu i-a putut împiedica, însă, pe cercetătorii aplicați, cumpăniți și onești, din veacul următor, să comenteze pertinent scrierile gânditorului și, îndeosebi, pe cele de filosofia dreptului. Sub acest aspect, în *Istoria filosofiei românești* (1940), N. Bagdasar face următoarele aprecieri: „Singura figură din secolul trecut care merită să fie pomenită este aceea a lui Simion Bărnuțiu (1808-1863). Având o serioasă pregătire teologică și filosofică, stând sub influențele Școlii istorice în drept și împărțând concepția dreptului natural condus de metafizica iluminismului, domnițoare în acea vreme, și de Declarația Drepturilor Omului...”²

Alte receptări pertinente a operei bărnuteiene descoperim și în cărțile lui Gheorghe Bogdan-Duică (*Viața și ideile lui Simion Bărnuțiu*, 1924) și Alexandru Surdu (*Mărturiile anamnezei*, 2004).

Valoarea scrierilor lui Simion Bărnuțiu în gândirea românească este, astăzi, de necontestat! Iar publicarea, treptată, a lucrărilor sale, aflate încă în manuscris, dezvăluie nu numai amploarea, ci și profunzimea preocupărilor filosofice, unele abordând aspecte dintre cele mai elevate din domeniul științelor socio-umane. Este și cazul scrierii de față, care vede lumina tiparului grație osteneții unui colectiv de cercetători clujeni, unde filosofia bărnuteiană a dreptului este redată în mod firesc circuitului nostru cultural, constituind un bun prilej și pentru inaugurarea unei noi serii editoriale (Colecția *Restituiri*) la fabrica de cărți unde zilnic trudim.

NOTE ȘI BIBLIOGRAFIE

1. Simion Bărnuțiu – *Filosofia dreptului*, Ed. Ardealul, Târgu-Mureș, 2010
2. Vezi vol. lui N. Bagdasar – *Scrieri*, ediție de Gh. Vlăduțescu, Ed. Eminescu, București, 1988, p.224.

Note despre... „Un țaran român în America”

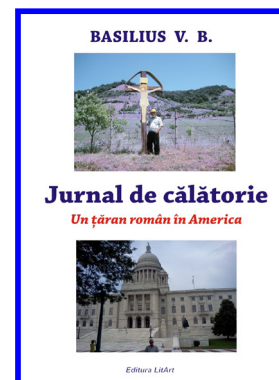
Adrian A. GIURGEA

Notele de călătorie adunate în acest volum de jurnalistul târgumureșean Vasile Bota, cel care se ascunde de fapt în spatele pseudonimului Basilius V. B., vin să demonstreze o dată în plus că, indiferent de motivul călătoriei, jurnalistul rămâne jurnalist. Ochiul ager al gazetarului nu poate trece cu vederea aproape nimic, iar problemele sociale sunt ușor depistate și descifrate, nu fără a le pune în antiteză cu realitatea cotidiană din țară. Fără veleități elitiste, mut în fața civilizației și uneori neputincios în fața barierei lingvistice, autorul nu clachează, sau nu-și permite să clacheze, fotografiază, pipăie și miroase „lumea nouă” pe care o cataloghează ca fiind sub cultura noastră, dar totuși deasupra. Se ferește să tragă concluzia pe față, dar lasă mereu săgeți să-i scape înspre această direcție, cu atât mai mult cu cât, pentru el, „lumea nouă” nu este altceva decât o capcană în care i-a fost dat să-și vadă prins fiul plecat să împlinească practic visul american al bunicii sale.

Beneficiind de o scriitură clară și concisă, fără figuri de stil, dar pline de imagini concrete, notele din jurnalul de față te captivează încă dintru început. Dacă începi să le citești nu mai lași cartea din mână și aproape imposibil să nu-ți scape măcar o lacrimă, indiferent dacă ești adult sau copil. Jurnalistul nu vine în fața cititorului cu texte țintit lacrimogene, dar nici cu elucubrării fals docte, așa cum fac mulți din cei ce pleacă dincolo de granițele României în încercarea de a epata și de a se ridica pe un piedestal de pe care să se uite cu superioritate înspre cei din jur. Iar modestia sa este demonstrată clar de sublinierea aproape supărătoare a faptului că nu cunoaște limba engleză, limba principală a nepoților săi, limba pe care toate națiile adunate în „lumea nouă” o folosesc pentru a comunica. El, oricum, a fost doar în vizită, însă descifrarea oamenilor i-ar fi fost mult mai ușoară. Asta dacă ar fi avut timpul și puterea să treacă peste faptul că visul american împlinit peste veacuri de fiul-medec al autorului nu este chiar atât de ușor

de îngurgitat de jurnalistul-tată, țaranul român înrădăcinat pe Valea Târnavelor, în livada sa cu nuci, pregătită pentru copiii pe care încă îi așteaptă să-i fie aproape la bătrânețe.

Revenind la cele optsprezece note de călătorie, alese din trei vizite distincte făcute peste Ocean, trebuie remarcat că sunt așa bine încheiate încât nici nu-ți dai seama care este timpul scurs între amintirile puse pe hârtie. Traiești doar clivajul existent între culturile de pe cele două continente, simți nemulțumirea autorului legat de aspecte mai mult sau mai puțin subiective, vezi prin ochii săi străzile curate, disciplina și amabilitatea americanilor, afli despre respectul acordat vârstnicilor în aziluri, dar și costurile acestui respect, simți bucuria țaranului de a vedea cum se face agricultură peste Ocean, dar și superioritatea sa atunci când constată că mierea albinelor sale e mai gustoasă decât cea a albinelor din America, la fel cum simți teama ce-l cuprinde atunci când conștientizează riscurile pe care și le asumă călătorind azi cu avionul. La fel cum simți, odată revenit pe pământ românesc, nemulțumirea celui care e hotărât să nu se lase dezrădăcinat, dar care s-ar întoarce oricând să revadă Centrul spațial și Muzeul NASA din Houston, în fața neputinței poporului său de a renaște. Căci, în drumul spre America și înapoi, Basilius V. B. vede diferența existentă între satele din România și cele din Ungaria, vede mizeria pe care cetățenii urbei sale a fac pe trotuare în contrapondere cu atenția sporită pe care o dau americanii spațiului ambiental. Iar constatările sale se transformă astfel într-un jurnal public, un strigăt disperat prin care jurnalistul ar forța schimbarea sau redeșteptarea neamului românesc.

Iulian BOLDEA

Poemele lui Cristian Popescu, exponent exemplar și tragic al generației nouăzeci, reconstituite, în grilă imaginativ-ironică și sarcastică, o atmosferă precisă, existențe anodine, reduse la bufonerie și dramatism, spasme ale conștiinței proprii, fracturi ale imaginărilor. Versurile lui Cristian Popescu extrag din (i)realitatea imediată dramatismul locurilor comune, relativizat de vulturile ironiei, reconstituie figurile “familiei”, desacralizate de exercițiu ludic și parodic, așezând existența însăși sub semnul imaginărilor. Reasumarea gravității existențiale vine, aici, ca rezultat al unei reflectări în oglindă ironică. “Familia Popescu”, protagonistă acestei epopei postmoderne e rezultatul aliajului dintre biografie și ficțiune, într-o frazare abundentă, policromă, din care nu este absent efectul de distanțare sau cel de reasumare a sensurilor lumii. Aceste poeme postulează o tectonică a imaginărilor cu dublă modulare: acumularea de detalii veridice, cu figuri umane trasate în tușă realistă și, pe de altă parte, inserția miraculosului, a timbrului fantezist, a dinamicii aleatoriului, ce face ca faptele, gesturile, existențele să capete o alură halucinantă, să treacă în spațiul nedeterminatului, a indefinitului absurd și ironic. Chipurile umane au o alură inexpresivă, gesturile sunt automate, ființele au un aspect aproape mecanomorf, încât o senzație de încremire, de reificare, de ilogic cuprinde totul, ca în peisajele claustrofobice, în care ființele își pierd identitatea.

După monografia *Mircea Horia Simionescu. Dezvrăjirea și fetișizarea literaturii și Monograme. Configurări ale prozei românești contemporane*, Gabriela Gheorghisor publică, în 2015, *Cristian Popescu. Arlechinada tragică* (Editura Aius, Craiova), carte ce consolidează figura exemplară a poetului damnat al Generației nouăzeci. Cristian Popescu e, cum s-a spus de foarte multe ori, liderul de necontestat al poeziei generației '90, postură la care a contribuit deopotrivă talentul – incontestabil – și destinul, tragic. Gabriela Gheorghisor întreprinde, în *Cristian Popescu. Arlechinada tragică*, o demonstrație credibilă a complexității acestei creații, explorând poezia, poezia și stilistica poemelor, strategiile ficționalității, reperele

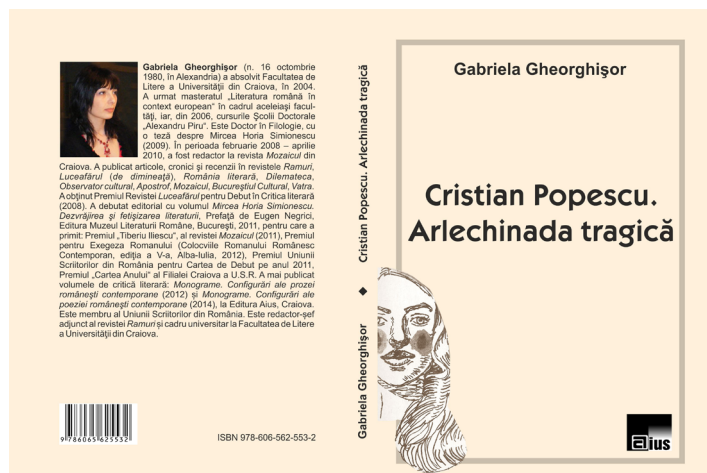
referențiale, articulațiile unei întregi lumi în care se întrepătrund mitul postmodern și desacralizarea, accentul tragic și relativizarea ironică, freamătul metafizic și detaliul de maximă concretețe. Structurată în patru capitole consistente, judicios articulate (*Cristian Popescu – un „personaj” oximoronic, Nouăzecismul. Delimitări și ipoteze, Arta „totală” – Arta Popescu, Cristian Popescu: deschideri și închideri*) monografia Gabrielei Gheorghisor are câteva obiective precise, ferm articulate, stabilite chiar în *Argument*. Cartea își propune, astfel, să configureze „un portret psiho-spiritual al poetului”, să relateze, documentar și documentat, istoria cenaclului Universitas și a nouăzecismului, să redea toate reperele convergenței între lirica lui Cristian Popescu și Generația '80, dar și să analizeze, printr-o minuțioasă deconstrucție, „poetica «artei totale» din *Arta Popescu*, pentru a ajunge la miezul creativității: conștiința tragică a neputinței de a se sustrage morții, ca fenomen existențial-ontologic și «morții» de tip artistic, ca inevitabilitate a artificului literar”. De altfel, legitimând filiațiile, afinitățile literare, deschiderile și închiderile prozo-poetice lui Cristian Popescu, autoarea monografiei subliniază faptul că oximoronul este figura tutelară a biografiei, dar și a acestui univers ficțional de indiscutabilă substanță, trăire și autenticitate estetică. Așezând poezia lui Cristian Popescu într-un spațiu al complementarității, situat între grimașă tragică și tentația ludicului, Gabriela Gheorghisor subliniază singularitatea acestei poetice în care miturile sunt, rând pe rând, construite și deconstruite, fie că e vorba de „mitul romantic al poetului” sau de „mitul postmodern al vedetei”. Portretul biografic cu care debutează monografia schițează, într-o dispunere mozaicală, datele psiho-afective ale unui eu „timid și expansiv, generos și indolent, ingeniu și ingenios”, ce se confruntă perpetuu cu revelațiile timpului, ale propriului destin sau cu reveriile metafizice și ludice ale thanatos-ului, derivând de aici un profil în mișcare, autentic, fragmentar și adesea dizarmonic.

Fără îndoială că locul lui Cristian Popescu în arhitectura de ansamblu a generației sale este bine precizat, după cum rolul poetului în configurarea unei poetice nouăzeciste e evaluat cu suficientă pregnanță și cu discernământ critic. Dincolo de contextualizarea fermă a evoluției unei voci singulare într-un concert al „filiațiilor și afinităților literare”, sunt de subliniat meritele incursiunilor istorico-literare (*Povestea unui cenaclu: Universitas sau „Ideologia” și poezia „manifestelor” nouăzecismului*) sau cele de restituire documentară (din *Anexe*). Desigur,

narcisismul poetului are, ca reper esențial, și demiurgia presupusă sau premeditată prin care sunt scrise aceste „evangelii de mahala”. Demne de interes sunt aserțiunile privitoare la modalitățile și formele hipertextuale la care apelează Cristian Popescu pentru a relativiza mecanismele lumii, ale propriului sine sau ale metamorfozelor literarului, demontate prin parodie și pastişă. Instinctul parodic se abate și asupra psalmilor, unde aerul de conversație cotidiană, gustul banalității și simțul anodin se resorb în dialoguri din care e absentă orice gravitate. Arlechinada, care e, de fapt, emblema generică a acestei poezii, se definește prin retractarea oricărei posturi aulceronimoase, prin corodarea oricărei gravități sau seriozități, cu concursul unor modalități de construcție sau deconstrucție a viziunii dar și prin anumite mecanisme ale exercițiilor de stil: „Arlechinada se manifestă atât în planul similiticului, cât și la nivel formal-stilistic. Postura alică a poetului (eventual retras în «turnul de fildeş»), aura lui sacramentală intră sub coroziunea (auto)ironiei și a comicului buf. «Heraldica» artistică propusă de Cristian Popescu adăstează în zone ale socializării spectaculare și ale divertismentului «popular»: cirul și bălcii. Simbolul artistului devine acum, în prozo-poemul *Cirul (II) – un psalm al lui Popescu, maimuța de circ*: «Singurul model din lume valabil pentru orice artist, oricât ar fi de mare și de tare, e maimuța de circ. Și-atât». Un maimuțoi, ca formă simbolică de dedublare poetică, apărea și în poemul *O seară la operă* de Mircea Cărtărescu. «Maimuța dresată să bată la mașină» era pentru autorul *Levanului* un personaj meta-poetic, o încarnare caraghioasă și comică a unei poetice a parodiei și pastişei «discursului îndrăgostit». Nimic disforic sau tragic în această ipostază a artistului-maimuțoi, care «dialoghează» bonom cu istoria poeziei

de dragoste și rescrie, în final, un sonet shakespearian. Maimuța lui Cristian Popescu se «umanizează» în sens tragic. Din raiul inconștienței fericite ea „cade” în condiția de om, prin conștientizarea trecerii timpului: «Maimuța aia pe care o apucă, așa, când mai crește și ea, pe nepusă masa, tristețea». Ideea de artă, transferată în registru ludic sau redată în grilă parodică, sugerează transferul imaginărilor în domeniul infantil sau în acela al artefactului care glisează în sfera imaginărilor, autoarea considerând, pe bună dreptate, că autenticitatea poeziei lui Cristian Popescu este de aflat în „spontaneitatea trăirilor copilărești, într-o miraculoasă copilarie «arghegiană» (ca în *Transfigurare*), dacă s-ar putea, în regăsirea instinctului ludic și în plăcerea de a visa. Arta vorbește din experiență, în registru sfâșos-cloaciv, transpunând în două imagini antitetice, una grotesc-macabră, a avorturilor, și alta duos-grațioasă, a păpușării-copii și a balerinei, o teorie a revificării artistice”.

Concluzia cărții Gabrielei Gheorghisor decurge cu naturalețe din premisele enunțate, pe firul unei demonstrații valide, ferm articulate, expunând imaginea unui poet „al excesului, care a îngroșat atât de tare liniile expresivității sale, încât aproape orice tentativă de emulație din partea unor potențiali continuatori ar sfârși în epigonism”. Autoarea subliniază, de asemenea, faptul că „prin profunzime și originalitate, Cristian Popescu ocupă un loc fruntaș în canonul literaturii române postbelice/contemporane”. Explorările lumii poetice ale celui mai important reprezentant al nouăzecismului relevă, dincolo de delimitări, ipoteze, totalizări sau focalizări ale unor aspecte mai puțin comentate, o perspectivă critică justă, în care echilibrul între empatie și obiectivitate este controlat în permanență, cu acuitate și rigoare.

TAXI - *DESPRE SMERENIE*

Călin CRĂCIUN

Nu-mi amintesc acum ca vreun videoclip muzical românesc să fi stârnit reacții atât de rapide și de ample dincolo de nivelul limitat al celor implicați direct în industria muzicală cum a făcut-o foarte recent *Despre smerenie*, lansat în spațiul internautic de trupa *Taxi*, în care apar și un număr mare de artiști și „persoane publice”, ceea ce a determinat semnătura *Taxi și prietenii*. Trupa ce-l are lider pe Dan Teodorescu ține de istoria lărgită a muzicii românești, în ciuda faptului că a reprezentat țara la *Eurovizion* în 2000, fiind cvasinecunoscută puștănimii ce formează majoritatea publicului autohton. Lucrul e compensat însă de faptul că e recunoscută instant de minoritatea formată din oameni cu un grad de educație peste mediu, capabili să guste amestecul inteligent de ludic și gravitate ori de simplitate și rafinement, într-un pop-rock ce mizează pe minimalism, însoțit de texte (auto)ironice, cu tentă protestatară uneori, dar cu temperanță și decență ce constituie indicii ale ținutei culturale și morale înalte. Nu este deci una care să rupă topurile, nici care să fie prezentă toată ziua când pe un canal muzical, când pe altul pentru delectarea mulțimii, dar totuși e recunoscută imediat și inconfundabilă pentru segmentul cultivat al publicului contemporan, iremediabil minoritar. Succesul maxim l-a obținut prin piesa *Cele două cuvinte*, în care persiflează și încearcă să învingă deopotrivă orgoliul masculin care cenzurează verbalizarea sentimentelor, al iubirii în primul rând.

Greu și-ar fi imaginat așadar cineva că *Taxi* ar mai fi capabilă acum de vâlvă. Probabil nici reprezentanții grupului nu au avut în vedere mai mult decât un gest de onestitate ori sinceritate – față de ei înșiși și de publicul lor – când au abordat subiectul Catedralei Mântuirii Neamului în *Despre smerenie*. Nu și-au închipuit, după cum însuși Dan Teodorescu susține, că-i vor face pe mulți să se simtă jigniți, deși or fi mizat că-i determină pe destui să conștientizeze că le împărtășesc opinia. Ține însă de sclipirea geniului artistic intuiții marilor teme care macină conștiința societății, unesc ori scindează opinia publicului larg. Și trebuie să recunoaștem că *Taxi* a dovedit acum că nu-i lipsește o astfel de sclipire.

Piesa nu mi-a atras atenția din punct de vedere muzical, înscirindu-se cuminte în linia minimalistă și repetitivă a trupei. Poate că nici nu se cuvenea altfel atâta timp cât miza este promovarea ideii de smerenie, ceea ce reclamă simplitate, nicidecum dezmaț de barochisme și extravagante. Nici din punct de vedere vizual, dacă tratăm și acest aspect izolat, nu avem cine știe ce de luat în discuție, cu excepția

reunirii intrigante a unui număr considerabil de VIP-uri din diferite domenii (Dan Bittman, Cornel Ilie, Monica Anghel, Virgil Ianțu, Andi Vasluiuanu, Dorina Chiriac, Ștefan Bănică, Robin Proca, Andi Moiescu, Dani Oțil, Paula Chirilă, Horia Moculescu, Toni Grecu, Irina-Margareta Nistor, Dan Byron, Teo Trandafir, Oreste Teodorescu, Pavel Bartoș, Ada Milea, Călin Goia, Mircea Cărtărescu, Horia Vîrlan, Guess Who, Laura Lavric, Andreea Esca, Răzvan Simion, Alexandru Andrieș, Emilia Popescu, Grigore Leșe, Mircea Baniciu, Alexandra Ungureanu, Oana Pellea și Victor Rebengiu). Textul este însă cel care reușește să dea substanță atât sonorului, cât și vizualului, să catalizeze încărcarea cu sens ca într-un proces de îmbogățire ce dă uraniului forță explozivă maximă. Îl voi reda integral* fără intenția de a exprima vreo opinie partizană ori contrară referitoare la oportunitatea edificiului împetricinat, ci strict ca poem despre smerenie, ce poate da substanță artistică sau innoabilă o piesă muzicală. Restul ține de raportări ideologice, polemici mistice și morale...

Azi-noapte am avut un vis:/ Catedrala Mântuirii Neamului Românesc era gata./ Iar eu...// M-am dus la catedrală, de dimineață, să-l caut pe Dumnezeu./ Nu L-am găsit, sunt convins că era acolo dar, pur și simplu, nu L-am găsit eu./ Deși L-am căutat până și-n sălile polyvalente./ Și-n cele douăsprezece lifturi, și-n parcare subterană./ Și-n spațiile auxiliare./ Nu L-am găsit./ Dar nu m-am mirat, acolo, totuși, e o suprafață de unșpe hectare./ M-am dus în oraș să îl caut, am ajuns în Centrul

Vechi./ M-am gândit că acolo e puțin probabil să îl găsească./ Așa că am luat-o încet-încet pe jos, pe cheiul Dâmboviței./ Ușor, așa, fără să mă grăbesc./ Și până la urmă l-am găsit într-o biserică din lemn./ E una undeva pe-un deal./ L-am văzut de la intrare./ N-a fost greu, biserica are 100 de m² în total./ Și cred că știu de ce l-am găsit aici./ Eu cred că Dumnezeu preferă lemnul./ Lemnul și spațiile mici./ M-am trezit din vis și, ca orice creștin, m-am gândit/ Ce înseamnă visul meu...// Și am realizat/ Că, de fapt, n-a fost un vis despre bugete, taxe sau donații./ Nici despre ce-ar trebui impozitat./ Nici despre școli, spitale, priorități/ Generalizări, adevăr absolut, opinii contrare./ Alb, negru, bine, rău, frumos, urât. Nu./ A fost un vis foarte simplu despre smerenie. Atât./ Habar n-am ce părere ai./ Habar n-am ce-o să zici./ Eu cred că Dumnezeu preferă lemnul./ Lemnul și spațiile mici.

* Nefiind un text tipărit, ci cântat, mi-am permis să-l organizez prozodic și să-i fixeze punctuația după cum am crezut de cuviință.

Irina Lucia MIHALCA

Literele cărții tale

În cartea ta
era scris numele meu
cu litere numai de noi știute.

Ai rămas, undeva suspendat,
într-o lume străină de tine,
nu ești cel de aici,
acea lumină trandafirie, iubirea,
plutind amețitor spre mine,
dacă nu ai forță s-o descoperi,
împărtășind-o,
rămâi în spate, rece și-ntunecat,
în realități neînțelese,
un teatru cu actorii ce-și uită rolurile.
Mergi cu ochii-nchiși,
uiți că ai ochi,
știi că undeva există o altă viață,
popas între venituri și plecări,
mult mai târziu ai înțeles asta,
ca și acum nu poți fi
și cel ce vorbește, și cel văzut în tine.

Se simte un aer nerespirat vreodată,
- seva pădurii senzuale -
ce a fost va mai fi, te copleșește
adierea de primăvară arătată,
mai curată cu fiecare pas,
- matricea nemuririi -
cu totul alta decât
briza verii sau viscolul iernii.

Îmi vindeci ochii,
- sărutul delicat pe pleoapele închise -
trezindu-i din amorțea,
respir adânc clipa aceasta,
inimile noastre
cu fiecare respirație
sunt contopite tot mai mult,
până va fi doar una,
într-o armonie completă.

O ascensiune te cuprinde
fără să-ți lase timp,
plutire-n azurul mării cerului,
prin aburii ceții, o căutare
de curenți umezi
prin voalurile tale argintii.

Strigătul

În cădere,
cu brațele întinse
spre cerul liber, în flăcări,
un copac
își strigă departe,
puternic, sfâșietor, durerea.

Întins, galben, abandonat,
- erau căzut privind la stele -
trupul spectral, unduitor,
a cedat
roua lacrimilor
și-o caldă îmbrățișare,
acestui pământ negru și tăcut.

În zori,
printre frunzele verzi încă,
muguri de floare,
în adierea brizei,
cântă zglobii renașterea primăverii.

Marius CIOBÎCĂ

Suflet strâmb

Respect maxim am pentru răutate,
E firească și îmi stă mereu aproape.
Am respect total și pentru minciună,
Natural o spun și ce bine sună.

Toată stima mea și pentru cruzime
Căci o poți gusta doar cu istețime.
Mă înclin adânc față de meschin,
Mi-e la îndemână, mă costă puțin.

Tot disprețul meu celui ignorant
C-o privire blândă, bietul diletant,
Prins în existența fără nici un rost,
Se simte util. Eu îl văd anost.

Îi privesc cu scârbă pe cei sufletești,
Parcă sunt în viață pentru a fi triști.
Nimeni nu-i ca mine, singur și distant,
Izolată de lume, banal și constant.

Batjocură

Să ne batem joc
De tot și de toate,
Să ne batem joc
De sânul cu lapte,
Să ne batem joc
De sânge și pâine,
Să ne batem joc
De clipa de mâine,
Să ne batem joc
De inimi răpuse,
Să ne batem joc
De vorbe spuse,
Să ne batem joc
De dor și durere,
Să ne batem joc
De cel care cere,
Să ne batem joc
De tot ce e sfânt,
Să ne batem joc
De dor și pământ,
Să ne batem joc
De toți și de noi,
Decăzând încet,
Suflete-n gunoi.

Ipocrizie

A apărut perfid minciuna,
S-a strecurat pervers nebuna
Și sub o mască omenească
Începe viața să-și trăiască.

Îți trece-ncet al casei prag
Și-nveninează-un suflet drag.
Încă n-o vezi că-ți este-n casă
Dar are locul ei la masă.

Ea se strecoară-insidios
În pielea unui mincinos
Ce îți zâmbește ipocrit
Cu-n chip de mucenic smerit.

El se hrănește din păcat
Și-i din furtună adunat
Și-n viață-a semănat doar vânt
Și-a întinat tot ce e sfânt.

E bucuros doar când lovește.
Cu deznădejde se hrănește.
Și plină-i inima de-otrăvă

Și vorba-i este numai pleavă.

Iar fapta bună i-e blestem
Și mângâierea i-e de lemn.
În suflet are doar amar
Și tot ce face e-n zadar.

Furie-i picură din glas,
Surâde strâmb și plânge fals,
Distruge tot ce stă-n lumină,
Urâște și nu simte milă,

Nu i-e rușine, nu regretă,
Trăiește numai din vendetă.
Nu simte nici o bucurie
Și-n jur împrăștie mânie.

Și-n fața ta stă înclinat
Și-ți spune că-i făr' de păcat
Și te privește-n ochi pieziș
Și te pândeste pe furis.

Adânc în năvălita-i fire,
Pâlpâie ca o nălucire,
De patimi negre înecată,
Iubirea blândului său Tată.

Rugăciune

Sunt singur Doamne și n-aș vrea,
Aș vrea să pot iubi cândva
Și dorul meu aș vrea, să pot,
Să-l simt în inimă cu tot.
Aș vrea să sufăr din iubire,
Să mă hrănesc din amăgire,
Să fiu rănit și să doresc,
Să sufăr că pot să trăiesc,
Să fiu gelos, să mă răzbun,
Și să urăsc, să fiu nebun,
Să-mi perpelesc la foc încet
Ghețarul ce m-apasă-n piept,
S-ajung să fiu batjocorit
De cât de mult eu am iubit,
Să am în gât dulce și-amar,
Să sorb și fiere și nectar,
Să-mi calc pe-orgoliu pentru dor,
Să mă-njosesc, să știu că mor,
Să rădă toți de-o nălucire
Ce-mi stă ascunsă în privire.
Dar oare pot? Căci m-am născut
Din gerul aspru de pe Prut
Și-n inimă mi-au fost sădite
Numai semințe amorțite
Și gheata mi-a fost mângâiere
Și Crivățul mi-a dat putere
Și-n piatră doar mai simt că-s eu
Și de nesimț mi-e crezul greu
Nesimț la tot ce-i omenesc
Când cu răceală-n jur privesc.
Mă scoate Doamne din vecie
Și din blestemul din pruncie
Și-aruncă-mă-n al lumii foc,
Să ard cu dragostea-ntr-un loc.

Hemoragie semidocță

Recognoscibilul, ireversibil,
Alunecă inexorabil și fatidic
Și torsionându-mă într-un tipar eclectic
Al unui ego recursiv, poetic,
Mă nuclearizează cerebral,
Mă sublimează în convențional
Și fuzionând banalul și concretul,
Îmi uniformizează intelectul
În concasorul critic-opresiv
Care mă limitează aluziv
Și mă transformă din plasmuitor,
Al armoniei slovei, creator,
În prestidigitatorul de senzațional,

În cosmetizatorul sterpului real
Ce tehnologizează etosul străbun
Și îl mimetizează geniului nebun.

Slujbaş servil al artei fabricate,
Demonizând metafore trunchiate
Și promotor lunatic al unui rețetar
Ce idolatrizează sfinții din altar,
Am corelat morala indecisă
Cu verticalitatea circumcisă,
Am culminat agnostic în cinism,
Însămânțând creația în consumism.

Emasculat și reconfigurat mental,
Devalizat și sec, amorf și imoral
M-am integrat organic în fluxul compactor
Ce mă separă veșnic de actul creator.

Nelu MĂRGINEAN

In vino veritas

Perfidul vin mi-a spus că viața
E-o târfă ce se dă pe mai nimic...
L-am ascultat... și am tăcut chitic,
Lăsându-l să-și aștearnă ceața.

Și l-am băut în gături mici
Amestecat cu fumuri de țigară
Cu gânduri negre și cu flegm-amară
Și-n piept cu-nțepături de-arici.

Perfidul vin mi-a deșteptat himere
Și chiar regrete de bătrân nostalgic,
Apoi mi-a dat un brânci și m-am prelins letargic
Spre ațipiri de-o clipă și vise efemere.

Când m-am trezit, în jur era tăcere
Plecaseră și lăutari și chelneri
(Parcă eram în schitul Sfânta Vineri)
Aveam capul de plumb și focuri în viscere.

Miros de vin trezit și câine ud, de-a valma,
Făcut-a să îmi urce rânza-n gât;
Aș cere înc-o sticlă de moscat
Dar știu că-i vorbă-n vânt... pustie-i crama.

Apoi mi-am amintit ce-mi spuse vinu-aseară
Pe când încet în viscere-mi se prelingea
Să-l contrazic, mahmur cum sunt, nici n-as putea;
Da, viața-i târfă... e-o târfă ordinară.

Perfid e vinul pân' te ametește
Însă apoi, doar adevăr adăpostește.

Luna ascunsă

Întind mâinile tremurânde
spre pătrarul lunii...
mi le rotesc cu grijă-n jurul ei...
o vreau rotunda
ca sânul tău scăpat pentru o clipă,
din ascunziș de borangic.

Noaptea îmi pune o mână pe ochi,
eu bâjbâi năuc cu mâini tremurânde.
Luna s-ascunde și-o caut năuc,
în dosul cămășii de borangic.

Viața într-un carusel al mării

Mihaela MERAWEI

Despre trilogia scriitorului Constantin Costache, "Urme pe oglinda apei", apărută la editura Ex Ponto între anii 2014-2015 și premiată în 2015 de către filiala Dobrogea a U.S.R, s-au scris multe cronici. Având în vedere faptul că autorul a reușit să construiască, cu metodologie și originalitate, trei volume de câte cinci sute și ceva de pagini fiecare, cu siguranță că se vor mai scrie, încă, alte impresii cărora mă alătur. Astfel, citându-l pe prozatorul Ovidiu Dunăreanu care, la una din lansări, a precizat faptul că: "să poți scrie un roman atât de amplu, consistent și real, trebuie să stai ore în șir în fața mesei de scris. Să-ți lipești spatele de scaun și sufletul de foaia de hârtie.", am înțeles că am în față un romancier de mare clasă, cu o mare putere de scriere, care prin construcția cărților sale, va lăsa la rândul-i o urmă pe oglinda literaturii contemporane.

Lecturând această trilogie, matasalemică, aș îndrăzni să afirm, mi-am dat seama că niciodată literatura română de bună calitate, ferită de kitshurile de pe facebook sau ale altor grupări online, nu va pieri. Această scriere reală și de înaltă clasă, nu va muri vreodată. Iar autori, precum domnul Constantin Costache, vin să demonstreze această credință.

Acțiunea din cele trei volume ale romanului, se întinde pe ani buni, cuprinzând istoria vieții mai multor personaje, dar cel mai important, surprinzând, precum o frescă trăită și nu povestită, trecerea de la comunismul toxic și terifiant, stropit cu fel și fel de întâmplări anormale, dominat de o securitate a statului socialist, formată pe snobism și prostie, până la societatea actuală și încercările majore de reclădire a unei normalități, care să aducă românilor și implicit României, mântuirea printr-un trai mai bun și mai omenesc. Acțiunea surprinde cu precădere viața oamenilor mării, de la comandantul unei nave, până la un simplu marinar, dar și a femeilor lor, a vieților de familie, a sezonată cu sentimente, trăiri, dorințe, situații de viață, în mod sigur, diferite de ale oamenilor de rând. Însăși marea devine pentru mateloți o ființă care îi cheamă, îi vrăjește, îi leagă de ea, dar și între ei. Astfel, între acești oameni, se nasc prietenii, de la simple apropieri sufletești până la familiarisme, aceștia nu odată înrudindu-se. Voi exemplifica aici nu doar faptul că, personajul principal al romanului, Cristian Răuță, se va căsători cu Carmina

Drăgan, fata fostului său comandant, decedat în urma unui joc murdar al securității, dar îl vor nași pe Ghiță, unul din personajele de referință al cărții. Chiar dacă, nu va face parte din acțiunea principală, acest om simplu, de la țară, cu accent "moldovinesc" și cu un suflet cât întreaga Bucovină și Țara a Moldovei, este o fotografie a spiritului neaș românesc, pe care domnul Constantin Costache l-a surprins cu maximă acuratețe.

Personajele descrise în "Urme pe oglinda apei" sunt umane, sensibile, inteligente, cuprinzând o întreagă paletă de calități ale oamenilor descriși, bărbați cu precădere, având în vedere că marinăria este o lume masculină prin excelență. Autorul își demonstrează, o dată în plus, talentul de bun psiholog al spiritului feminin, reușind să ne ofere, printre alte personaje feminine, și două personaje principale. Două femei care vor face parte integrantă din viața personajului principal, Cristian Răuță, aflate la antipoli: Carmina, viitoarea soție, femeia cultă, rafinată, sensibilă și delicată, vizavi de Ionela, securista parcă sculptată în cremene, cu inima înfiptă în creier (aparent), capabilă să-l umilească pe Cristian, devorându-l fizic, atunci când are nevoie de sex, ca o veritabilă nimfomană, dar dovedindu-se a fi, nu doar un bun soldat, dar și un excelent camarad, prieten, cu care va răzbate până la urmă ițele poveștii, înțelegând cum e "să mori făcând orice să scapi de comunism", cunoscând "banii securității" până la "destrămarea imperiului minciunii", acestea fiind și subtitlurile fiecărui volum din romanul "Urme pe oglinda apei".

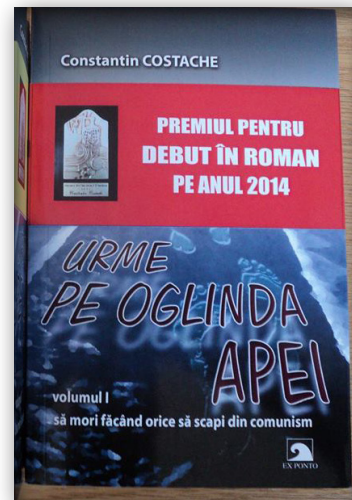
Romancierului Constantin Cristescu nu-i este departe zâmbetul și ludicul românesc. Astfel volumele, nu o dată, sunt presărate cu situații ilare, cu întâmplări de un comic paradoxal, prin care autorul reușește să detensioneze cititorul, aducându-i buna dispoziție în suflet, făcându-l să savureze filele cărții dumnealui. Voi exemplifica aici doar, situația amuzantă în care echipajul de pe nava *Pandora*, aceea unde Cristian va fi căpitan și unde va începe tot acest carusel al vieții pe mare, va înfia o căine, căruia, îi vor pune nume Vasilică, neștiind și, nimeni, negândindu-se că ar putea fi femelă. Mai târziu când, fiziologic, animalul le-a dat de înțeles că este cățea și nu cățel, nimeni nu a putu să-i mai schimbe numele. Astfel, cățelușa

de pază a oamenilor de pe această insulă plutitoare, era strigată în continuare Vasilică!

Trei volume, aceeași acțiune, însă trei stări, trei trăiri am avut pe parcursul lecturii. Astfel: dacă în primul volum: "să mori făcând orice să scapi de comunism" am fost fascinată - întâlneam un scriitor autentic cu o forță literară capabilă să-mi ia suflu, să mă uimească, să mă facă să nu mai dorm, așa cum păteam în copilărie citind "Madam Bovary" a lui Gustav Flaubert sau, mai târziu, "Shogun" a lui James Clave, nu mai spun de "Vin ploile" de Louis Bromfield ori "Adam și Eva" de lui Liviu Rebreanu. Cărțile acestea nu au nimic în comun în ceea ce privește subiectul sau scrierea. Ele sunt unele din lecturile pe care le făceam, cu lanterna sub pătură, atunci când se întrerupea curentul, căci acele vremuri oarbe, asanate de tot ce putea fi frumos și omenesc, au fost vremurile copilăriei și adolescenței mele. Însă, iubesc cu tot sufletul acele vremuri. M-au învățat să citesc. M-au învățat să evadez în lumea cărților pentru a mă dezvolta normal.

Acest lucru reușește să facă romancierul, Constantin Costache, prin scrierea dumnealui. Să ne întoarcă la normalitate. La dragoste pentru roman, la feroarea cititului, la descoperire.

Dacă în primul volum "să mori făcând orice să scapi de comunism" am fost fascinată de acțiunea romanului, de personaje, viața pe mare și sentimentele oamenilor mării, în cel de-al doilea: "banii securității", am fost cu adevărat emoționată. Lirismul din mai multe capitole, sensibilitatea cu care se țese o poveste aproape ireală de iubire, atât de curată și dumnezeiască, într-o lume nu doar murdărită de comunism, dar și, sugrumată de mașinăria cu care se impunea comunismul în viețile noastre și care avea un nume unic: securitatea, sunt dovada unui volum excelent. Am parcurs pagini întregi în care, vibrația, lirismul scrierii, mi-au ridicat sufletul, de umil cititor, pe pragul unor lumi înalte. Acest merit fiind în totalitate al harului cu care este dotat romancierul Constantin Costache. Căsătoria tânărului căpitan Cristian Răuță cu medicul Carmina Drăgan, exilul, mai mult sau mai puțin impus de soartă, în Franța, când asupra sa trona o condamnare la moarte fabricată de aceeași mârșavă securitate, despărțirea de părinți și mai ales dorul de ei, dar și amintirile, și în mod

special dorința de a afla adevărul, de a se face dreptate, fac din al doilea volum unul deosebit, unul în care romancierul, Constantin Costache, și-a arătat valoarea la cel mai înalt nivel.

Cea din urmă parte a romanului "Urme pe oglinda apei", este unul scris cinematografic. Autorul trece prin fiecare secvență, din acțiune în acțiune cu viteza luminii. Ca și cum ești într-o sală de cinema, cu ochelari "trei D" pe ochi, cu căști pe urechi, viața prinsă ham în mâini, și tu bicuiești o șaretă prin tot acest vacarm. Acest din urmă volum, intitulat sugestiv "destrămarea imperiului minciunii" a venit ca un duș rece, trezindu-mă la realitatea din zilele noastre, în care nimic nu este ce pare a fi, așa încât, *m-a pus pe gânduri*. Și asta pentru că minciuna, cea pe care o dezvăluie acest ultim volum, minciuna comunistă, minciuna securității și minciuna împăraților care au construit-o și pe care, având în vedere că, împreună trăim aceste vremuri, îi putem numi și recunoaște noi înșine când trec pe lângă noi, făcând parte din viața noastră de zi cu zi, această murdară minciună nu poate avea drum lung. Odată și odată este descoperită. Așa cum măgarul din poveste s-a scuturat de pământ, înotând în el pentru supraviețuire, așa și adevărul, iese la iveală, mai devreme sau mai târziu.

Am căutat, încă din primul volum, în paginile cărții, motivul pentru care romancierul, Constantin Costache, a ales ca titlu pentru trilogia dumnealui, "Urme pe oglinda apei" și, deși, în fiecare volum există altă abordare a semnificației titlului, la final am constatat că în toate înțelesurile se resfrânge un adevăr unic și de necontestat. Întotdeauna "adevărul" va lăsa urme, chiar și pe apă, cea care pare a șterge toate urmele lasate de viață, depinde de fiecare dacă vrea să descopere acest adevăr și dacă vrea să vadă urmele lui pe oglinda apei din contemporan.

(Continuarea în pagina 7)

Mentalități contemporane

CERURI GOALE

În microeseul *Cieux vides*, apărut pentru prima dată în numărul 32 (mai 1993) al revistei *Lettres françaises*, pe care vi-l propunem spre lectură, a cărui traducere am realizat-o după ediția *Michel Houellebecq, Rester vivant et autres textes*, Paris, Éditions J'ai lu, <<Librio>> (274), 1999, p. 57-60, autorul se raportează la aspecte ale arhitecturii din zilele noastre. Se degajă, din aprecierile autorului, pledoaria pentru o evoluție arhitectonică dinamică, organică, în marile orașe, chiar dacă ea poate deveni angoasantă pentru individul contemporan. Reticent cu imaginea New York-ului, el pare a-l prefera totuși unor creații de o artificialitate extremă, precum parizienele Coloane ale lui Daniel Buren.

* * *

“În filmul pe care își propunea să-l turneze despre viața sfântului Pavel, **Pasolini*** avea intenția de a transpune propovăduirea apostolului în chiar sânul lumii contemporane; ar fi dorit să-și imagineze forma pe care ea ar fi putut să o primească în mijlocul modernității mercantile; iar aceasta, fără a schimba textul epistolelor din Noul Testament. El avea însă intenția de a înlocui Roma cu New York-ul, iar pentru aceasta aducea un argument direct: precum Roma în acea epocă, New York-ul este astăzi centrul lumii, sediul puterilor care domină lumea (în același spirit, el propunea înlocuirea Atenei cu Parisul și a Antiohiei cu Londra).

După câteva ore de ședere la New York îmi dau seama că există și un alt motiv, mai ascuns, pe care numai filmul l-ar fi putut reliefa. La New York, ca și la Roma, în ciuda dinamismului aparent, resimți o stranie atmosferă de decrepitudine, de moarte, de sfârșit de lume. Știam bine că <<orașul este clocotitor, că e un creuzet, că

aici pulsează o energie nebună>> etc. Totuși, în mod ciudat, resimteam mai degrabă dorința să rămân în camera de hotel, să privesc pescărușii zburând de-a lungul instalațiilor portuare abandonate de pe malurile Hudson-ului. Ploaia cădea încetșor pe antrepozitele făcute din cărămidă și acesta era foarte liniștitor. Mă închipuiam rămas clausturat într-un apartament imens, sub un cer de un brun murdar, în vreme ce la orizont s-ar stinge încetul cu încetul ultimele sulțuri roșiatice ale unor lupte sporadice cu noaptea. Mai târziu, aș putea să ies și să merg pe străzile cu totul pustii. Oarecum asemenea straturilor vegetale care se suprapun într-o pădure etajată și stufoasă, înălțimile și stilurile evoluează concomitent la New York, într-un amestec dezordonat și imprevizibil. Nu pe puține străzi ai impresia uneori ca mergi printr-un canion, între niște forțarețe stâncoase. Aproape ca la Praga (dar păstrând proporțiile;

construcțiile new-yorkeze nu se întind, totuși, decât pe parcursul unui secol de arhitectură), ai câteodată senzația că circuli printr-un organism care ascultă de niște legi de creștere naturală. (La polul opus, coloanele lui **Buren**** din grădinile de la Palais-Royal rămân “înghețate”, neintegrate, într-o opoziție plină de reticență cu ambianța lor arhitecturală; simțim aici puternic prezența unei voințe omenești, ba chiar a unei voințe umane destul de meschine și improvizate).

E posibil ca arhitectura umană să nu atingă cea mai înaltă frumusețe a ei decât atunci când, prin eferescență și juxtapunere, va începe să amintească de o alcătuire naturală, tot așa cum natura nu ajunge la deplina ei frumusețe decât atunci când, prin jocurile de lumină și prin abstractizarea formelor sale, lasă loc supoziției unei alcătuirii *voluntare* la origine.”

N o t e

*) **Pier Paolo Pasolini** (1922-1975) a fost un intelectual complex - regizor, romancier, poet, filosof, jurnalist. Între laturile operei sale există corelații subtile și

semnificative. Creațiile sale se integrează în neorealism, dezvoltând o viziune lipsită de iluzii și chiar sarcastică asupra societății de după al Doilea Război Mondial. Viața cotidiană este, pentru **Pasolini**, un amestec de comedie ieftină și tragic. Între operele sale cinematografice se numără **Mama Roma** (1962), **Evanghelia după Matei** (1964), **Medea** (1969), **Povestirile din Canterbury** (1972).

) **Daniel Buren (n. 1938), arhitect și sculptor. Este autorul unui complex artistic extrem de controversat: **Cele două Platouri** (cunoscut și sub numele de **Coloanele lui Buren**). El este alcătuit din 260 de minicoloane de dimensiuni variabile (până la 0,62 m), din marmură albă de Cararra și marmură neagră din Pirinei, dispuse pe o suprafață de 3 000 m². Ele contrastează puternic, prin neomodernismul lor, cu spațiul în care au fost așezate, curtea de onoare de la Palais-Royal din Paris.

Selecția textului, traducere, prezentare și note,
prof. Alexandru CIUBÎCĂ

Viața într-un carusel al mării

(Urmare din pagina 6)

Pe tot parcursul sumei mele cronici, am evitat să dau exemplificări din carte. Acest lucru l-am făcut dinadins. Nu am vrut, cu nimic, să uzurp curiozitatea celorlalți cititori. Este o carte atât de alert scrisă, cu atâta claritate și talent scrisă, încât foarte bine ar putea deveni serial, sau măcar film. Oricum este un adevărat

sacrilegiu să ai posibilitatea și să nu o citești. Această carte a vieții pe mare, pe lângă ea, împreună cu ea, caruselul albastru de fiecare zi al unor oameni, merită scoasă în evidență prin orice mijloc.

“*Urme pe oglinda apei*” este un roman al zilelor noastre, scris cu penița zilelor noastre, având în cerneală tot ce au pus predecesorii: har, respect pentru cuvânt, iubire pentru neamul românesc,

istorie și prețuire pentru tot ce înseamnă izvor de istorie și lumină, credință și nu în ultimul rând iubire în cel mai autentic stil. Este un roman sensibil, dar și alert, gratinat cu tot ce poate fi mai atractiv la un roman: dragoste, suspans, emoție, acțiune, istorie și multe alte ingrediente literare. Este un roman în care se simte trăinicia scrierii, dar și puterea de necontestat a autorului, căci,

mă gândesc eu în sinea mea, dacă scriitorul Constantin Costache, în debutul operei dumnealui, ne-a oferit un roman de așa o mare anvergură, în celelalte zile de lumină, ani de scriere ce ne va oferi?

Cumva un gând îmi dă roată ca un porumbel alb pe cerul inimii... Acesta cu siguranță este doar un început!

600 de kilometri prin Dobrogea

Petru ISTRATE

Nu știu exact de ce mă atrage Dobrogea. Poate pentru că este dincolo de Dunăre, un ținut aparte, care se termină la țărm de mare. Poate fi un capăt de lume, pentru că, evident, oricât te-ai forța, ochii tăi nu văd Munții Caucaz, nici pe cei ai Crimeei, deși ultimii, sunt la vreo 400 de kilometri de Sulina. Doar imaginația poate să-ți zboare și să crezi că vezi aceste minunății, plimbându-te pe o plajă pustie, la nord de Mamaia, prin nisipul fierbinte presărat cu fructele cu muchi ascuți ale colțurilor babei, plantă care crește din abundență pe plajele pustii. Și poate tocmai pentru că nu le vezi, ai impresia că pot fi aproape. De-aceia, Dobrogea are farmecul ei, pe care nu-l poți descoperi decât străbătând-o la pas, pe îndelete și nu în goana trenului, a automobilului, pe cel mai scurt drum care leagă Dunărea de Marea Neagră.

De la Târgu Mureș spre mare, drumul în sine este o aventură. Am fost cu trenul în copilăria mea, când, la Mediaș luam trenul, eu și părinții, tata ducând valiza mare, gri, într-o mână, iar în cealaltă bețele pentru umbrar, confecționate la „Grivița”, iar mama, restul bagajelor și pe mine, care muream de fig, de oboseala petrecerii mai multor ore noaptea în gară. Trenul venea însoțit de un zgomot îngrozitor, fluierând de se spârgea în tunericul nopții și făcând dalele peronului să tremure de vibrații, având în fruntea locomotivei diesel un far orbitor. Pe învelișul de tablă vopsit în verde-albastrui al locomotivei, am mai văzut o plăcuță inscripționată - licență ASEA Brown Boveri. Mulți ani m-am chinut ulterior să înțeleg ce însemna. Noi urcam speriați să nu pierdem trenul, acceleratul stătea doar un minut și ne strecuram printre călătorii numeroși de pe culoarul vagonului către compartimentul unde aveam locurile rezervate, mama împingându-mă din spate, eu urmându-l cu pași șovăitori pe tata prin toată această lume necunoscută. Când ne așezam, acceleratul se punea în mișcare și abia atunci aventura începea. Tata ne trezea pe mine și mama când treceam podurile, la Fetești și Cernavodă, și eu scoteam capul afară să văd apa cum se prelinge printre dantelăria metalică a podurilor și să mai schimb aerul îmbăcsit din compartimentul mereu aglomerat. Intram înapoi,

dormeam ce mai dormeam și dimineața eram pe țărm de mare, și-mi aduc aminte de malul Techirghiolului, atât de aproape, că trenul încetineea, sau chiar oprea, așteptând la semnal, și unii, mai îndrăzneți, dar nu tata, pe care mama nu voia să-l lase să coboare ca nu cumva să rămână jos, încercuiau chiar apa cu vârful degetelor. Techirghiolul, văzut pentru prima dată, cu micile lui valuri mi se părea o altă mare, de imens ce-l percepeam, poate mai mică, dar la fel de frumoasă.

De la Târgu Mureș, m-am hotărât cu doi ani în urmă să ajung la mare cu trenul, ca în copilărie, profitând de buna idee a CFR-ului de a lega direct din nou orașul de Mangalia printr-un tren de sezon. Ajuns în gară, dau să-mi cumpăr bilet și urmez ghidajul prin săgeți către o magazie transformată temporar în casă de bilete și sală de așteptare totodată, în timp de vechea gară se află în renovare. Peronul de la prima linie este supraînălțat, aflat la același nivel cu planșeul vagonului, ca să poți trece direct în tren, nemaifiind vorba de o urcare propriu-zisă, iar copertinele noi care acoperă peroanele arată futurist, întocmai ca într-o gară pentru trenuri de mare viteză, când noi mai avem doar un tren din categoria celor accelerat, către București. Nu înțeleg de ce atâta risipă de materiale, dar, poate, în lipsă de altceva mai bun de făcut unii or să vină în gară să o viziteze!

La Deda se schimbă trenul, mi se spune la ghișeu! Adică nu mai este direct, ca anul trecut. Mă supăr puțin, iau un bilet pentru bicicletă până la Deda, urmând ca de acolo să mă descurc cum pot cu „nașul”, ceea ce a mers foarte bine; am pus și bicicleta în capătul vagonului, legată bine de bara care se folosește la urcare-coborâre, vagonul cușetă circulând cu ușile închise pe timpul nopții.

Însoțitorul de vagon, o doamnă amabilă, care s-a ocupat de mine la Deda, povestește crâmpoie din viața ei unor călători, aflate în papuci de casă, care se perindă prin vagonul izolat de restul garniturii, cu cești de cafea în mâini. Merg să fumeze la colțul vagonului cu permisiunea doamnei, care s-a făcut și dânsa comodă, adică și-a deschiat unud-doi nasturi la cămașă, a scos cureaua pe care o avea încinsă peste cămașa de serviciu,

unde se mai bănuia vag mijlocul corpului. Se sprijină de ușa compartimentului de serviciu în timp ce este asaltată cu întrebări de către femei, cărora le răspunde metodic, în timp ce privește în zare desfășurarea imaginilor cu brazi, case, frânturi de șosea. A început să îmbătrânească, s-a îngrășat și are o viață imposibilă. Divorțată, cu un băiat relativ mic, este obligată, înțeleg, de sarcinile serviciului să facă vara un drum lung, dus-întors o dată cel puțin pe săptămână. Acum este pe acest traseu, peste câteva zile va urma altul. Colegul ei, însoțitorul de pe celălalt vagon cușetă, un tip cam de aceeași vârstă, urcă în vagon, își face de lucru, o complimentează când trenul oprește în stații, spunându-i că îi vine bine coafura nouă. E tunsă scurt, băiețește, iar glasul lui mieros o face să râdă discret. Observ și eu o lucire în ochii femeii, mă întreb dacă nu or fi amanți. Merg des cu același tren, se mai ajută reciproc, poate că lucrurile au mers mai departe, iar ea, îmi imaginez că acceptă avansurile bărbatului în lipsa altcuiva mai bun în viața ei în acest moment. Este așa, un fel de sirop ușor, un surrogat care înlocuiește cafeaua naturală, dar de care are nevoie să prindă o nouă zi, să răzbată prin vremi. Nu mai are nicio speranță, așa se destăinuie călătoarelor, care o încurajează și îi relatează ei situații întâlnite, își povestesc viețile una alteia, ascultându-se reciproc, în timp ce mă privesc suspicios pe mine, care ies afară din compartiment să văd dacă bicicleta mai e la locul ei.

Încerc să adorm, e târziu și trenul se târâie printre munți pe o linie veche, magistrala 400, scoțând vaiete de metal la fiecare curbă. Schimb cușeta, urc o treaptă mai sus să nu mai aud așa intens cum lovesc roțile capetele de șină și ațipesc din când în când. Mă mai trezesc la Brașov, trenul stă mai mult aici într-o gară aproape pustie la ceasul acesta de noapte, după care fiecare oprire de pe valea Prahovei mă face să-mi intrerup visele. Când este ziua trenul a trecut de București Chitila, a străbătut Bărăganul și uruitul metalic pe care-l face fiind pe primul pod, peste Brațul Borcea ne face pe mulți să ne trezim.

Ne regăsim dimineața pe culoar întreaga familie a călătorilor la vagonul cușetă, unii cu cafeaua în mână, alții doar cu ochii cărpiți de somnul pe

fugă, privind brațul fluviului. Se disting convoaie de barje care au agățate la un capăt un împingător și vaci cu pete maronii-roșcate pe fondul alb-gălbui sau stau pe un banc de nisip aproape de pod, încă dormind. Imediat urmează pădurile de sălcii ale fostei bălți a Ialomiței, azi un teren pe care se cultivă în special cerealele. Celălalt pod, mai mare, peste fluviul propriu-zis îl trecem după nici zece minute, distanța e destul de mică între ele. Prima dată intrăm pe viaductul lung și zăresc plopii de pe malul Dunării, formând o pădure întinsă de luncă cu arbori vechi aproape scufundați în ceața lăptoasă a dimineții de vară. Mă uit ca întotdeauna să văd statuia Dorobanțului și mă liniștesc apoi, și imediat dau cu ochii de povârnișul horstului dobrogean în care pietre roșiatice-maronii ies din acest adevărat zid, dintre care atârnă tufărișuri verzi, parcă plantate într-un mod aleatoriu.

Cernavodă Pod. Oprim. Atmosferă liniștită, spre deosebire de anul trecut, când Cernavodă a fost ultima stație dinaintea unei furtuni care a lovit litoralul și am văzut efectiv cum trenul a intrat în acea furtună din care nu am ieșit decât a doua zi, la Mangalia, că atunci hotărâsem să merg până la capătul liniei, în ideea de a fi mai aproape de Bulgaria.

Mă apuc să-mi pregătesc lucrurile, apoi merg să o trezesc pe doamna însoțitor, care ocupă primul compartiment, la capătul opus al vagonului. Încă doarme, se întinde la vederea mea, mă gândesc că poate-i face plăcere că este un bărbat în pragul ușii, și îi mai atenuază din indispoziția provocată de trezirea înainte de Constanța. Mă uit în compartiment să văd urmele prezenței însoțitorului din celălalt vagon dar nu găsec nici un indiciu. Pe cușeta de sus sunt niște table scrise cu pixul, o stație de emisie-recepție, telefonul, o geantă specifică. Mai este o jachetă gri cu însemnele CFR-ului și cam atât. A dormit peste pătura galbenă fără să o desfacă, semn că a fost vigilentă. Trag concluzia că nu s-a petrecut nimic anormal, nu a avut vreo vizită. Dar dacă mă înșel? Este oboșită, cu părul într-o relativă dezordine și încearcă să-și aranjeze tinuta, să-și îndrepte hainele, încurcată de situația în care o găsec. Îmi primesc biletul înapoi, o aștept pe culoar să se îmbrace complet, trebuie să-mi deschidă ușa la Medgidia.

E chiar amabilă și după ce trenul a oprit, îmi ține bicicleta de bara portbagajului când eu sunt pe peron, ajutându-mă să o dau jos din tren. După ce trenul pleacă, regret că i-am stricat somnul, dar sunt și eu un călător și-am drepturi.

De-aici trebuie să iau un tren spre Tulcea, cu intenția de a mă opri în Babadag. Mi se pare foarte rece în Medgidia, dar eu sunt după o noapte în care am dormit aproximativ 3-4 ore și trec cu bicicleta peste linia înspre ghișeu de bilete din gară, unde mi se spune că nu pot primi bilet pentru bicicletă. Asta, după ce doamna de la ghișeu, amabilă să mă ajute a dat un telefon pentru a fi lămurită cum să emită biletul, lucru pe care nu l-a reușit, și nici azi eu nu înțeleg cum la Târgu Mureș am primit bilet și aici nu. Asist fără voie și chef la o conversație nervoasă din partea doamnei de la ghișeu și o altă persoană de sex feminin căreia i se spune prin telefon de către doamna din fața mea: cum să nu fie învățată ea, adică doamna de la ghișeu de bilete să opereze cu programul calculatorului de către o tinerică, cea de la celălalt capăt al firului. Cearta e în toată regula, se aud expresii gen: sunt destul de inteligentă să știu ce fac, nu-mi vorbiți pe un asemenea ton, ei asta-i culmea - la care sunt nevoit să asist fără voie. În fine, să se scape de mine și probabil procedând pentru viitor la fel cu astfel de ciudați care umblă cu trenul dar își cară și bicicleta cu ei, îmi zice să mă urc în tren și să plătesc acolo. „Păi, acolo e alt tarif”, îi spun. Nu o interesează, mă învață să zic că nu am primit bilet de la casă, ceea ce știam și eu. În fine, abandonez ideea de a-mi procura bilet de bicicletă și urc în tren, de fapt, un automotor de zeci de ani, casat prin Occident, cu un singur vagon, scaune de plastic tari și incomode, așezându-mă lângă câțiva pensionari veniți cu treburi prin Medgidia, sau plecând pentru altele în Tulcea. Trenul pornește, o doamnă ne pișcă biletele, mă vede că vin de la Târgu Mureș, nu întreabă nimic de bicicletă, oricum, am plătit un bilet de avion pentru trenul, pardon, trenurile CFR-ului, și pe măsură ce se face cald, ascult poveștile pensionarilor colegi de călătorie, văd dantelăria de stânci a Cheilor Dobrogei, coada lacului, undeva sus Mănăstirea Sf. Casian, cu biserica nouă, care mi se pare de-a dreptul o catedrală prin amploarea construcției, disproporționată față de nevoile satului din apropiere, unde mai viețuiesc cinci familii. Disproporționalitatea am realizat-o cu o lună-două înainte, când am străbătut zona tot în șaua bicicletei venind de la

Constanța prin Gura Dobrogei, apoi pe la un schit, Dionisie, unde am băut cea mai bună apă din Dobrogea, stând într-un foișor protejat de soarele nemilos al amiezii. Tot atunci am cunoscut un bărbos înalt, athletic, destul tânăr, venit cu femeia lui, ca mulți alții de prin Constanța și interesat de pasiunea mea. Acum, păduricea de stejari pitici, cum le place celor de la mânăstire să o prezinte pe site-ul care ține de Patriarhie, mi se desfășoară ca un evantai prin fața ochilor. Stejarii brumării cresc pe vârful celui mai înalt deal din zonă, de fapt pe niște culmi ce prezintă abrupturi serioase, dezvelind roci de calcar înspre chei. Dealul Casian, din ținutul casienilor, care aparține unor oameni bogăți care și-au lăsat numele scris pentru nemurire pe niște pietre de hotar, încă din primele secole ale mileniului I, a fost sălaș pentru o comunitate mare de monahi ce trăiau prin multe peșteri și găuri din stânca moale, dar pe care eu nu am avut atunci timp să le caut. Dar vremurile s-au schimbat, monahii de azi locuiesc în adevărate palate, cu bucătării dotate cu cele mai scumpe aparate de gătit. Găurile din stâncă ale anticilor asceți, ca și pietrele de hotar ale casienilor au devenit obiective turistice.

Linia urcă ușor pe un platou iar dealurile sunt mai domoale; zăresc pajiști întinse presărate cu vaci care se uită lung după tren, scuturându-și grumazurile, băieți care le mână cu pocnituri de bice și turme de oi care se stecoară printre tufărișurile de salcie mirositoare, măceși, în timp ce câini mici, plini de țepi ne privesc o clipă, dintre tufe de ciulină cu flori roz-sângerii, neștiind ce atitudine să ia față de animalul mare care este vagonul și care trece în fiecare zi cu o frecvență de două curse. Podișul Babadagului e mai înalt, apar pădurile la orizont, la început sub forma unor arbori izolați, cu petice de stepă, păsări care se ridică de pe sol la venirea trenului, popândăi care aleargă repede către vizuinele lor, stârnind mici fuioare de praf, dar, treptat intrăm într-o pădure formată din stejari înalți, printre care se văd coardele de curpen ce atârnă și formează draperii întinse, iar în locuirile mai largi, de-o parte și alta a căii ferate, cresc tot felul de plante înalte, pline de insecte și fluturi. E foarte cald când trenul în mersul lui șerpuind printre coamele de dealuri împădurite ne duce la Babadag. Cobor bicicleta cu destulă dificultate pe un peron jos, și pedalez spre centrul micuțului oraș, odată cel mai important centru al Dobrogei, când ținutul acesta era stăpânit de turci. Ajung într-un parc mic,

unde câțiva pini de pădure se chinuiesc să supraviețuiască și mă refugiez pe o bancă pentru a mă hidrata și face un plan de pedalare. Numele așezării vine din turcă și înseamnă Muntele Tatălui. În jur, sunt câteva dealuri mai răsărite. După pauză ajung pe-o stradă care urcă cale de vreo câțiva km către cetatea Enisala, o cetate genoveză, prin partea locului cunoscută mai ales sub numele de Heraclea și mă bucur de umbra care mi se oferă de către șirul de plopi canadieni plantați de-o parte și alta a drumului. Spre dreapta se văd ultimele prelungiri ale podișului Babadagului cum coboară spre lacul Razim sau Razelm, cu stejari, arbori de cârpiniță piperniciți și tei pucioși. Spre stânga mea este coada lacului Babadag și după localitatea Enisala, unde nu am pentru ce opri, urcușul mă duce până aproape de drumul care se bifurcă. Breteaua de asfalt merge vreun kilometru către cetate, așezată pe un pinden de munte tocit, privind spre lacul imens, cândva legat de mare. Poposesc în poarta cetății unde văd un paznic care stă sub o umbreluță pe un scaun în fața unei măsuțe și rupe bilete unui grup mic de turiști dornici să vadă ce este înăuntru. Are mașina parcată sub un arbore. Vinde și fotografii, pliante, magneti de pus pe frigider, toate cu obiective turistice din Tulcea, înșirate pe măsuța din fața sa. Îl întreb ce pot vedea în cetate.

- Nu mare lucru, îmi răspunde. Sunt zidurile, un turn și priveștiștea. Aici, vocea lui capătă inflexiuni plăcute auzului. Costă foarte puțin un bilet, și pentru piveștiștea îl pun să-mi rupă unul.

- Poți lăsa bicicleta aici, n-o ia nimeni, mă asigură el. Eu, suspicios, voiam să o asigur după ce am prionit-o de balustrada treptelor care urcă în cetate. Zicând că este pe mâini bune, mă avânt pe urmele grecilor cărora le-a aparținut cândva cetatea, ale vizitatorilor dinainte de mine și intru printre ziduri, unde destul de multă lume se plimbă pe cele câteva cărări care duc înspre toate colțurile cetății, fotografiază pietre, turnul care se mai păstrează. Hopa! Au apărut și câțiva asiatici care vorbesc pe limba lor și au capetele protejate de pălăriuțe de vară cu boruri late, ochelari de soare și sticlucă cu apă în gențile uriașe marca Nikon în care-și țin felurile obiective fotografice. Da, imaginea de sus este extraordinară. Ghidul nu m-a mințit. Înspre vest se disting cele două culmi ale Muntelui Consul, apoi lacul Babadag, cu șoseaua pe care am străbătut-o și localitatea cufundată între dealurile împădurite. Spre est, imensitatea lacului Razim, cu

apă verde-albăstruie uleioasă, cu mici valuri și un cordon apreciabil de lat de păpuriș și stuț. La baza pintenului pe care este cetatea, și care se scufundă în lac, o turmă minusculă de oi cu capete negre s-a aciuat să pască și să bea apă din lac. Dealul este sterp către sud, unde se poate vedea linia țărmului lacului și brusc, un zgomot supărător ne face pe toți să ne rotim capetele către cele două puncte care se ivesc amenințător la orizont. Vin direct spre noi două elicoptere militare Puma, pe care le vedem și le identificăm în scurt timp ca fiind de-ale noastre, și nu americane, cum credeam inițial, căci după isteriile din mass media toți se așteaptă ca România să fie survolată numai de tehnică aeriană militară americană. Slavă Domnului, mai avem și noi. Helicopterele se lasă fotografiate, japonezii sperioși se pitesc pe după ziduri scotându-și la vedere doar teleobiectivele cu care fotografiază de zor armata română. Au plecat, ne-au survolat și răsuflăm ușurați, Fac drumul înapoi la Babadag, care mi se pare mai ușor.

Un veritabil tur de forță mă așteaptă la traversarea pădurii Babadag, de la nord spre sud, având de urcat un deal destul de înalt. Cumpăr cireșe la ieșirea din sat. Sunt la poartă, de vânzare în două găleți, și roșii și galbene. Le gust, un domn servibil mi le cântărește, plătesc. Mă bucur că am mai găsit după jumătatea lui iunie. Îmi răspunde politicos la curiozitatea mea legată de cireșele lui: are o mică livadă, cireșele s-au făcut întotdeauna bine printre dealurile acestea împădurite. Îi laud zona, îi place și lui, e ceva între munte și mare. Pădurea stăbănută de șoseaua care duce spre Constanța este umbroasă în prima parte, cu stejari înalți și multă umezeală în interior. Fac o mică plimbare pe una dintre poteci și repede intru cu roțile în nămol, drept pentru care mă întorc înapoi pe șosea. Sus, pădurea este rară, calcarea iese la suprafață și imediat văd mânăstirea Codru, un loc unde am vrut să ajung. Între timp, sunt oprit de un cioban pe drum, curios să afle ce caut aici. Are câteva oi, câini care mă privesc suspicioși, dar niciodată atât de feroși și mari ca cei de prin părțile noastre. Îmi vorbește despre călugări, doi băieți cumsecade. Mă gândesc să opresc la mânăstire. Intru și văd biserica într-o curte mare, în care de jur împrejur sunt construite chiliile călugărilor. Un mozaic mare, care repezintă într-un mod artistic îndoielnic intrarea lui Isus în Ierusalim călare pe măgar este întins pe întreg zidul din față al bisericii. Cer apă celor doi călugări, care

mi se par istovite după o zi întreagă de muncă. Mă odihnesc și hotărâsc să nu le mai încurc ziua cu pretențiile mele de cazare, chiar dacă, m-aș fi mulțumit și cu cei doi metri pătrați necesari instalării cortului în incinta așezământului. E după amiaza, se mai poate face ceva, pedalez de zor pe deal în jos, ajung la o intersecție, o iau spre dreapta cu intenția de a vedea și valea Slavei, un loc unde știu că locuiesc lipovenii. Slava Rusă îmi apare ca un sat așezat la baza dealului Camen, plin cu turle de biserici și pe șoseaua care duce în sat, și foarte repede sunt flancat de către doi băieți veniți pe biciclete ca voi bine. Foarte sociabili, intră în vorbă cu mine, mă descos, vrând să afle ce m-a adus aici și le povestesc despre aventura mea care abia a început. Se oferă să mă conducă până la mănăstirea Uspenia, aflată dincolo de sat, între păduri. Pedalăm tustrei și intrăm curând pe poarta mănăstirii. Ajungem până în poarta bisericii constatând gradul mare de degradare al așezământului. O serie de chilii au căzut, câțiva călugări rămași ne privesc sfios, se strecoară pe lângă ziduri. Sunt slabi, bătrâni, lipsiți de vlagă. Ne facem poze în fața bisericii. Mă uit la ei, ei la mine, vorbim despre biciclete. Unul dintre ei este român, un băiat înalt, frumușel la față, și mi spune cu mândrie că au un magazin în centrul satului. Tatăl lui a lucrat în Spania și astfel a strâns bani. Va merge la un liceu din Tulcea, unde au și un apartament cumpărat recent. Bicicleta nouă cu opt pinioane, tricou de firmă, bermude și adidași eleganți, îmi dau de gândit că e un băiat de familie bună pe-aici. Celălalt, rusul, e blond, mai timid, cu o bicicletă veche, a cărei cameră la roata din față a fost peticită de mai multe ori, chiar de 12 ori, cum se laudă el, este prezentat de băiatul al cărui tată are magazinul în sat, ca fiind prietenul și colegul lui de școală. Sunt ambii proaspeți absolvenți de gimnaziu. Al doilea nu știe însă unde va merge, poate la Babadag la liceu, deși ambii ar dori să fie împreună la Tulcea. Le arăt insectele colectate, sunt interesați, mă întrebă unde trăiesc unele dintre ele, constat ca și de altă dată că cei de la sat, copiii, sunt mai interesați de natură comparativ cu cei de la oraș care au idei preconceptionale de genul: nu te uita, nu pune mâna pe aia, este scârbos, o broască atinsă te contaminează de răie, te îmbolnăvești, și alte astfel de bazaconii. Singura clădire în stare bună din așezământ este o casă tip vilă, cu plante mediteraneene în față: un smochin, leandri în ghivece, o tufă mare și aspectuoasă de tamarisc. Ghicesc

un hol mare.

O fetiță cu o față dulce și părul blond, probabil rusoaică, ne privește din dosul unor ghivece de flori. O întrebăm unde îi sunt părinții. Ne conduce fără să vorbească la o pivniță, unde în jurul unei damigene de sticlă de vreo sută de litri stau doi bărbați, unul cu barbă, rotofei și care, la întrebarea mea, îmi spune că nu poate să îmi ofere găzduire în mănăstire pentru că este într-o stare jalnică. Se scuză pentru situația existentă. Nu insist, au treabă, evident, scurg lichidul din damigeană în sticle. Ce-o fi?, îmi pun întrebarea, vin bisericesc, cidru de fructe? Nu știu, dau să plec, dar totuși, pe junătate întors îmi spune că dacă mă rătăcesc în pădure, în drumul meu, fiind seară, să mă întorc înapoi. Da, poate că s-a gândit că oricum n-o voi face-o și nici nu aveam de gând să o fac. Aici drumul meu cu băieții se încheie, dar nu înainte de a mă fi condus câteva sute de metri pe drumul de cărute din pădure. E aproape întuneric, trebuie să se întoarcă. Eu mai merg până ajung la o bifurcație de drumuri și pun cortul într-un loc ferit, între arbori, să nu-l prindă nici prea tare umezeala. Am dormit de-atâtea ori în pustietate și m-am simțit excelent și în noaptea respectivă. Da, conform obiceiului, seara am inspectat zona și am prins câțiva masculi frumoși de rădașcă care își luau zborul de pe crengile stejărilor. Rememorez momentele zilei, inclusiv zidurile cetății Ibrida, pe care am vizitat-o, un loc prielnic pentru colectări de insecte, pentru că în astfel de locuri părăsite, printre bolovanii uriași și coțuri de stâncă, trăiesc nederanjate multe specii de plante. Dimineața, când iau micul dejun am vizitatori doi bărbați, apicultori care caută un loc pentru a-și așeza stupii. Le place locul ales de mine, sunt mulți cei care abia așteaptă să li se deschidă mugurii florilor. Teii de-aici înfloresc ultimii, e vorba de cel argintiu, și ei mai caută și alte plante pentru ca să rămână o perioadă mai lungă de timp. O altă localitate care mi-a plăcut în drumul meu pe valea Slavei a fost Fântâna Mare. Aici sunt o mulțime de case tipice mici, cu părțile din lemn vopsite în albastru sau verde, având mici pridvoare și multă vegetație în curți, adesea crini cu flori portocalii înșirați sub forma unor perdele de-a lungul gardului. Zăresc și o biserică cu turnurile și acoperișul îmbrăcate în tablă. În pădurea Ciucurova mă opresc la un izvor și fac cunoștință cu doi medieșeni, apicultori aflați în pastorală. Aici văd cea mai mare concentrare de apicultori, practic liziera pădurii este înțesată de stupine, și fiecare, pentru a fi regăsită de către albine poartă

un steag multicolor, făcut din felurite materiale cusute între ele, sau doar sub forma unor eșarfe agățate în vârful unui par mai înalt pe post de catarg și pe care vântul Dobrogei le fâlfăie într-o parte și în alta. Dacă am urcat, dumul în jos chiar pe șoseaua pietruită mi se pare o adevărată binecuvântare; ating și cincizeci de km pe oră. Este foarte bine, răcoarea pădurii îmi stabilizează temperatura corporală. Mai trec prin comuna Ciucurova și satul Atnagea, despre care nu mi amintesc nimic deosebit și mă opresc în fața Dealului Bujorului sau Bujorilor, un loc unde șoseaua știu că urcă abrupt printr-o pădure rară de stejari, unde primăvara înfloresc în masă bujorii de pădure, fapt ce i-a și conferit statutul de rezervație naturală, Dealul Bujorului. Nu mai am resursele fizice necesare să urc și acest deal așa că mă așez pentru odihnă lângă trunchiul unui stejar secular. Am mai fost pe-aici cu ani în urmă, dar cu mașina, știu că spre dreapta este o stână, dar mai este un drum de vale care ajunge, sau devine după o vreme drumul carierei, și ieșind din pădure, mă duce până la Taița. Fac un calcul și realizez că pot să ocolesc dealul cu profil de zid de cetate făcând un ocol mai larg în drumul meu spre munții Măcinului. După odihnă merg spre dreapta pe niște poteci care serpuiesc pe sub coroanele stejărilor și foarte repede se aud câinii stânei. Mă opresc, nu de teama câinilor, ci de vederea celei mai prăpădite stâne pe care am văzut-o, așezată, cei drept, într-un cadru mirific. Un țarc mare, prins între trunchiuri de stejari ține captive zeci de oi și vreo câțiva câini flocoși, plini de scaieți. Domnul Sorin, o slugă la cioban, este un ins de vârstă nedefinită, slab, puțin adus de spate, purtând pe creștet o șapcă cu cozoroc, care aduce prin formă, cu vestitele șepci de comisar al poporului. El se ivește și mă salut cu el. Văd un bordei, unul dintre puținele pe care le-am văzut de aproape. Are un fel de ușă care este acoperită cu o draperie. Peretele din față este din lut bulgărit. Acoperișul este din crengi, paie, toate amestecate. De o creangă atârână un felinar, o cratiță, iar pe jos, mai sunt ceva vase, haine vechi, un cătel care se adăpostește de soarele nemilos. Singura zonă din țară unde am mai văzut bordei este Dobrogea și, dacă bine îmi aduc aminte, pe valea Vederosei, într-un mal de lut am mai văzut așa sălașuri încropite. Domnul Sorin este curios să știe ce fac eu acolo, cu ce mă ocup și când îl întreb dacă pot ajunge pe vale la localitatea care mă interesează, este destul de sceptic. Îmi dă un sfat pe care nu l-aș urma nici în ruptul capului, să mă întorc

înapoi și să o iau pe șoseaua care urcă dealul. Nu sunt de acord, îl mai întreb de bordei, de care este mândru și apoi de una, alta, pălăvrăgind. Între timp câinii latră la mine, dar sunt potoliți repede. Mi-este milă de omul acesta ajuns o slugă la cioban, cu o soartă proastă. Plec din mizerie, mă afund în pădure și repede dispăre cărarea, mă târăsc de-a dreptul printr-un păienjeniș de plante care-mi vin până la brâu, fără să renunț și să mă întorc înapoi. Bine că nu este umed, nu sunt bălți pe-aici și, după cel puțin două ore de lupte cu hățușul de plante verzi ale pădurii, intru în drumul carierei care vine de pe dealul din stânga mea, un deal pe care-l ghicesc ca fiind calcaros, deci o carieră de calcar, de unde mașinile cu benă aduc materialul alb. Drumul este prăfos, dar chinul de pe bicicletă nu durează prea mult. În sfârșit astfalt, văd imediat și localitatea Nicolae Bălcescu. Am scăpat și de o ploicică, norul cenușiu rămâne în urma mea, și pedalez de zor spre munți, dar în drum îmi apare un marmor de eroziune spectaculos, Dealul Consul, sau Muntele Consul, etern prilej de contradicții între geografi și biologi. Și chiar așa arată, în stânga mea, ca un munte zvelt cu două vârfuluri. Îmi plac păduricile care cresc pe coastele mai umede, nordice sau vegetația arbustivă din partea uscată a lui. Roci maronii ies pe alocuri la suprafață. Găsec un loc pe unde mi se pare că l-aș putea aborda, știu de asemenea că a fost și marcat. Dar nu mai am timp pe un munte intermediar și ca urmare pedalez către Măcin, pe care-l văd mai impresionant în față, dar cufundat imediat într-un nor gri închis de ploaie. Mă hotărâsc să nu intru în norul care m-ar umple de apă, acum, spre seară și chiar la poalele lui mă opresc pentru un popas de hidratare, care se prelungește la un bar în Hamcearca. Noroc cu ideea de a mă opri, pentru că o ploaie cu spume mătură totul în calea sa. Stau pitit la terasă împreună cu câțiva băieți de prin partea locului și care lovesc bilele de biliard, beau bere, fără să pară că ar mai avea ceva de făcut. Unii sunt cam băuți și înjură, dar nu se bat. Îmi întind pe scaunul de plastic din fața mea picioarele obosite ca să găsec o poziție comodă, îmi cumpăr bere și alte chestii de ronțăit și mă bucur că nu sunt pe bicicletă în ploaie.

Aproape că am adormit, e târziu deja, spre seară, și ploaia, aversa prelungită a trecut. Femeia care vinde, proprietara localului totodată, iese afară pe terasa barului spărgând semințe de floarea soarelui și se uită după copilul ei...

(Continuarea în numărul viitor)

Salonul de artă textilă Ariadnae XX-editia 2016

Artele textile- „făcute să dureze”

Radu FLOREA, artist plastic

Revalorizarea artelor textile, scoaterea lor la lumină nu doar în evenimente ci și în publicațiile de specialitate este încă un of al organizatoarelor salonului din acest an de la Târgu Mureș.

După o nemeritată perioadă de exil, artele textile și-au ocupat locul, fără doar și poate, în rândul din față al artelor vizuale. Nu e niciun motiv să fie altfel dacă o fi fost așa, altfel, vreodată, cum mi s-a mai spus - acela ca arta textilă să fie redusă la modul facil de decorativitate a motivului fără o semnificație anume, fără un sens profund al demersului creator. E și aici ca și în tot spectrul artelor vizuale nevoie de inspirație, meșteșug, de multă răbdare și meticuloasă execuție, în lucrul cu materiale textile. Nemaivorbind de investiția în instrumentele de lucru. Iar dacă lucrarea, fie ea, parietală sau spațială, pune și semnul întrebării între artist și privitor

ca punte comunicațională cu atât mai bine. Fără o interiorizare specifică lucrului, gestul meșteșugului determină un produs artistic cu puține șanse de a prinde viață, darămite de a crea impresie vizuală. Dar asta e valabil și pentru grafică, pictură ori sculptură.

La cea de-a XX-a ediție, salonul de artă textilă Ariadnae, vernisat în 8 aprilie la Galeria UAP de la Palatul Culturii din Târgu Mureș, cu tenacitate și consecvență curatoriat ani la rând, de d-na Nagy Dalma, ea însăși aparținând acestei categorii artistice - statuează, la Târgu Mureș cel puțin, dar și în colaborările artistelor locului cu colege de breaslă din țară și din străinătate, poziția valoric ridicată a semnelor născut din folosirea și compunerea materialului textil. Cu toate că în această ediție vedem și obiecte de vestimentație intrând în

jocul compozițional propus sau suporturi și materiale comune cu pictura, cum sunt pânza sau culoarea aplicată, versatilitatea și creativitatea - predilecte spiritului feminin - alături de teme filozofice-conceptuale cu recurs la vastul univers interior al eului de artist, vin să dea profunzime lucrărilor expuse cu ocazia evenimentului.

Invitații salonului Ariadnae 2016 sunt nu doar din cadrul filialei Târgu Mureș a UAP, ci și din Cluj, Bihor, Timișoara, Huneodara, Suceava sau București. Expun 59 de artiști, de fapt artiste, și pentru ca doamnele să facă regula la salon există și excepția care o confirmă: o prezență masculină.

Salonul de artă textilă Ariadnae 2016 de la Târgu Mureș este un univers al elementelor naturale, al pretextelor vegetale de inspirație tradițională, dar și postmodernă. Constatăm o

preferință pentru abstractizarea formei ceea ce surclasează din start, de la nivelul opțiunii, limitarea standard a motivului decorativ.

Privim și simțim lucrările de artă textilă printr-o materialitate densă; texturi rafinate reliefează-cu aportul culorilor calde și reci dar și al subtililor monocromii-forme și contururi care trimit la întrebările și sensul vieții, la moduri variate de percepție a universurilor interioare și la rafinata intuiție creativă a femeii-artist.

Semnificația dă sens decorativului formelor în timp ce ludicul, real și imaginativ, ne poartă în acest carusel al senzațiilor care dau amprenta vitală, greu de confundat, a principiului feminin fără de care nu-i așa? viața nu poate da viață.

ARIADNAE XX 2016 PARTICIPANȚI

TÂRGU-MUREȘ

BANDAI KATI, CSIKY SZABÓ ÁGNES, CIGHER FERNEA BIANCA, FÁBIÁN GABRIELLA, MARIA GLIGA, KOLUMBÁN KÁNTOR ZITA, HUNYADI MÁRIA, KOVÁCS GABRIELLA, KOZMA ROZÁLIA, MOLNÁR KRISZTINA, AGY DALMA, NAGY ZSUZSANNA, PUSKAI SAROLTA, SAJGÓ ILONA, SZAKÁCS ÁGNES

CLUJ

ANA RAVECA BRANZAS, CAMPEAN ELENA, ALEXANDRA ADRIANA DOBRA, ANCA FRANZ SOCOL, MARTA HULUBA, MARIANA GHEORGHIU, KÁROLY ZÖLD GYÖNGYI, ANCA PIA RUSAN, TUDORAN KLÁRA LIVIA, UDREA NATALIA SIMONA, ZOE VIDA PORUMB

TIMIȘOARA

RÓDICA BANCUI REGEP, ISABELLA BEGHIAN, SANDRA CHIRA, GIUNGIU VICTOR, GRECU MARIA VASILICA, GYÖRGYPÁL RÉKA, ANA HOBLE, HEDY M. KISS, CRISTINA LAZAR, DIANA MAGEARU, CORINA MUTU, PÉTER ESZTER, RIEMSCHNEIDER EUGENIA, TÖRÖK ZSÓFIA, VALENTINA ȘTEFĂNESCU,

LUGOJ

RADU BOETI NATALITA

ORADEA

CORINA ANDOR, CORINA BACIU, TATULESCU MIHAELA

DEVA

ANAMARIA RUGESCU, CANIJA POPA ADRIANA

ODORHEIU SECUIESC

TÖTÖK BIRÓ ERZSÉBET

SFÂNTU GHEORGHE

SIMÓ ENIKŐ

SUCEAVA

EUGENIA GORAS, LUCIA PUSCASU

CRAIOVA

RODICA JIANU, LIDIA MARGELU

com. CATUNELE

POPESCU LUCICA IONELA

BUCUREȘTI

ORBAN ANNA MÁRIA, ERNA BERGER MOISE

SZEGED

PACSIKA EMILIA

„Aici vreau să-mi destup urechile”

LitArt

Adrian RENTEA

Dacă e ultima zi de marți a lunii, e cenaclu! Iubitorii de literatură s-au întâlnit marți 29 Martie, în același cadru devenit familiar, pentru a-3-a ediție a Atelierului de literatură LitArt.

Seara a debutat cu un nume cunoscut deja publicului fidel al cenaclului - Nelu Mărginean - care, dacă la prima ediție ne-a citit un fragment din proza sa, acum s-a prezentat în fața auditoriului, la fel de generos prin prezență precum la edițiile anterioare, cu câteva poeme (*Insomnia visului; Tarba, țărâna; In vino veritas; Luna ascunsă*). Poezia sa l-a dus pe criticul Călin Crăciun cu gândul la Cărtărescu, cel care definea literatura ca fiind delectare, poetul prin aceste scrieri eliberân-

Dumitru Mircea Buda, ar avea de câștigat dacă ar renunța la trimiterea directă la sursă atunci când citează, sau dacă autorul ar găsi o modalitate de înglobare a citatelor mult mai subtilă. Acesta a mai remarcat și o repetitivitate ușor deranjantă, concluzionând că textul necesită a mai fi lucrat pentru a fi publicabil. Aceeași părere au împărtășit-o și criticii Constantin Nicușan și Călin Crăciun, dar și Mădălina Porime care au conchis că, înainte de a fi un text literar, textul citit de Dan Fărcaș e un text motivațional, adresat receptorului modern.

Un alt nume care tinde să devină familiar publicului, este Dan Căciulă care, după debutul de la ediția trecută, acum, la fel

care să o susțină. În ce privește textul, acesta necesită exercițiu intens, o mai bună gestiune a formulelor și o aprofundare a tehnicilor literare; personajul este mai degrabă un personaj științifico-fantastic, portretul unei supergirl; însă așa cum Dumitru Mircea Buda și Constantin Nicușan au concluzionat: sunt semne ale unei vocații autentice, premisele unui prozator bun, iar scriitorul merită răbdarea cititorilor.

O surpriză plăcută a fost debutul în cadrul cenaclului al poetului Marius Ciubică. El ne-a supus atenției un calup de cinci poezii (*Batjocură; Ipocrizie; Rugăciune; Hemoragie semidoctă; ...*) bine receptate atât de auditoriu cât și de critici; Călin Crăciun caracterizându-le drept textele unui creator care știe bine ce face, care are un filtru foarte bine articulat și o capacitate de a jongla cu formulele ce denotă o bună cunoaștere a tehnicilor literare. „O limbă română aprofundată bine” a fost concluzia enunțată de inițiatorul cenaclului, scriitorul Adrian Giurgea, iar autorul a rezumat experiența sa din această seară foarte metaforic: *sunt surd de câțiva ani, dar aici vreau să-mi destup urechile.*

În încheierea serii s-a desemnat încă un debut, cel al scriitorului Petru Istrate care a prezentat un fragment de proză scurtă, text asemuit de Călin Crăciun cu *Moara cu Noroc* a lui Slavici, un text artistic în opinia criticului, dar în care lipsește coerența între cheia erotică și ludic și care păcătuiește printr-o diluare a literaturii spre final, conform spuselor lui Constantin Nicușan.

Pentru ediția următoare, ce va avea loc pe 26 Aprilie, s-au înscris la cuvânt: Ioan Astăluș; Cleopatra Scholz; Mircea Duca și Valentin Covaciu.

ca Nelu Mărginean, a schimbat repertoriul, trecând de la poezie la proză. Și, dacă poemele citite la ediția trecută și-au atras numeroase critici, textul din această seară „*Personaje fixe date, Diana*” a avut parte de același tratament fără menajamente din partea criticilor, care, conform spuselor lui Călin Crăciun, acesta e rostul lor, să critice, căci nu se poate dezvolta o literatură fără o critică adecvată

du-se de ludicul prezent în proza sa. În asentimentul său a fost și Constantin Nicușan care a făcut o paralelă între proza și poezia lui Mărginean, definind-o pe prima drept un exercițiu din care se nasc mugurii poeziei. Reacții pozitive au avut și Dumitru Mircea Buda, cel care a apreciat descriptivitatea pronunțată, dar și Ioan Astăluș.

Următorul la cuvânt a fost un debutant al cenaclului, doctorul Dan Fărcaș, care a citit un fragment din cartea sa, *Virtuți adormite - manifest pentru gândire pozitivă*; o apologie a zilei de mâine, un text reflexiv, intens confesiv; care, potrivit opiniei lui

Foto: Laura Praja

Publicație lunară de cultură.
Apare la Târgu-Mureș
sub egida onorifică a filialei
locale a Uniunii Scriitorilor
din România.

ISSN: 2067 - 5240

EDITOR:
PFA GIURGEA ADRIAN ARMAND
Editura LitArt

Parteneri editoriali:

**Societatea Scriitorilor,
Editorilor și Tipografilor
Mureșeni**

Editura Ardealul

Colegiul onorific:

**Cornel MORARU
Al. CISTELECAN
Iulian BOLDEA
Eugeniu NISTOR
Zeno GHIȚULESCU**

Redactor-șef:

Adrian A. GIURGEA

Redactori-colaboratori:

**Mana BUCUR
Cora FODOR
Dumitru-Mircea BUDA
Călin CRĂCIUN
Mediana STAN
Mihai SUCIU
Laurențiu BLAGA
Cornelia TOȘA
Rudy MOCA
Ioan GĂBUDEAN
Nelu MĂRGINEAN**

Adresa de corespondență:
Târgu-Mureș
str. George Enescu nr. 2.
E-mail: redactia@litart.ro

Conținutul editorial
al revistei poate fi găsit
și pe internet
la adresa www.litart.ro

Autorii își asumă exclusiv
responsabilitatea pentru origi-
nalitatea articolelor, dar și pentru
opiniile exprimate.

Proiect editorial susținut de

Mulțumim!